

רשמה א.ב.

פרוטוקול מספר 15/ד'
מישיבת הוועדה לעניני פנים
שהתקיימה ביום ג', כ"ו בטבת תשי"ט - 6.1.1959
בשעה 09.00

משתתפים:

- י. ריפתין - יו"ר
- מ. אונא
- ע. דגני
- ד. הכהן
- י. ישעיהו
- י. כהן
- י. כץ
- ח. לנדאו
- י. רוקח
- י. שופמן
- י. קרן

מוזמנים:

- שר המשטרה ב.ש. שיטרית
- מר ניר - נציב שירות בת-הסוהר
- ד"ר חהמנין - שירות בת-הסוהר
- מר בן-פורת - מטה משטרת ישראל

סדר-היום:

1. שונות
2. מסקנות בדבר כלא שטה (המשך)

היו"ר י. ריפתין:

אני פותח את הישיבה.

1. שונות

היו"ר י. ריפתין:

ברצוני להבהיר מספר ענינים העומדים על סדר-יומה של הוועדה.

בענין חוק שירותי הכבאות, הצבענו כאן על עמדת ועדת המשנה, אבל אח"כ התגלה שבתוך הוועדה יש חילוקי דעות. לח"כ רוקח יש הסתייגות בסעיף 17 וכן בסעיף האחרון שאליו עלינו עוד לחזור, וגם לשר הפנים יש הסתייגות בסעיף 16, סעיף המימון, והוא אמר שהוא עוד רוצה לנסות לשכנע את חברי הוועדה בענין זה. נצטרך אפוא לחזור לענין זה באחת הישיבות הקרובות.

היתה לי שיחה עם מנהל משרד התחבורה בענין תאונות הדרכים. הוא אמר שוועדת סלומון לבחינת הבעיה טרם סיימה את עבודתה, ומיד כשתסיים יומצא החומר לוועדת הפנים ואז נוכל לדון בבעיה.

מר בן-פורת:

בינתים המצאנו לחברי הוועדה את החוברת שלנו שהומצאה גם לוועדת סלומון על גורמי התאונות, הסטטיסטיקות וכו'.

היו"ר י. ריפתין:

במושב הקודם דנו בבעיית נכסי העדה המושלמית. אז קיבלנו מסקנה שאנו מקדמים בברכה את החלטת הממשלה לשחרר נכסים מסויימים לצרכי פולחן, ונחזור לדון בשאלה במושב הבא. התקשרתי עתה עם שר הדתות החדש, ובאחד השבועות הקרובים נזמין אותו לוועדה.

י. רוקח:

ח"כ גורי שלח לנו העתק המסקנות של הוועדה המשותפת של כספים ופנים בענין ערי תפיתוח.

האין ועדת הפנים מצידה חושבת לעשות משהו בענין זה? המסקנות של מר גורי אינן בראות לי.

הינ'ר י. ריפתי:

הצעתו של ח"כ גורי היא המכסימום שניתן לעשות בתנאים הנוכחיים, ולכל היותר אפשר לדון בענין בישיבה משותפת נוספת, לא כאן. כי בינתיים התברר שוועדות אחרות של הכנסת ובייחוד ועדת העבודה, מתמרמות על הדיונים שהיו בוועדה המשותפת והנכנסים לתחומיהן של ועדות אחרות, כמו ענין השיכון.

ח. לבדאן:

בשעתו העבירה הכנסת לוועדת הפנים את הדיון בשאלת השטפונות והריחות של הירקון. סתי נדון בכך?

הינ'ר י. ריפתי:

בענין זה באתי בדברים עם הגורמים המתאימים, כמו תה"ל. ענין זה צריך להכניס לסדר-היום ש הוועדה, ואני חושב שנעשה זאת עוד החודש.

2. מסקנות בדבר הבריחה מכלא שטה (המשך)

הינ'ר י. ריפתי:

בענין זה עומדת במקום ראשון בעיית הפרוצידור בכנסת הועלתה השאלה של דיון בבריחה משטה. ראש הממשלה אמר שאינו קובע מראש עמדה לגבי הדיון בכנסת, אך הוא סבור שק כל צריכה לדון בדבר הממשלה, ומסקנותיה יועברו לוועדת הפנים שתחליט אם ה סמליצה על קיום דיון בכנסת או לא. מאז עבר זמן רב, ואינני חושב שעלינו לקבל עתה החלטות מפורטות בענין כלא שטה, אבל יש בעיות כלליות יותר של ש בתי-הסוהר בכלל שכדאי לדון בהן.

משום כך אני מציע שנקבל את הטיכום הבא: ראש רשמנו לפנינו את מסקנות הממשלה (ואינני אומר שאנו סומכים ידינו על מסקנ הממשלה אלא שרשמנו אותן לפנינו בלבד); שנית - נביא את הפרוטוקולים של ה שהתקיים כאן, כיוון שהוא היה מקיף ומפורט, לידיעת הממשלה; ושלישית - לא דבריו של ראש הממשלה בכנסת, נציע שיהיה דיון בכנסת על שירות בתי-הסוהר אולי במסגרת הדיון על תקציב משרד המשטרה, ונבקש שהכנסת תוסיף קצת זמן ל על תקציב משרד זה כדי שחברי הכנסת יוכלו להביע עמדות מפורטות בהתאם למה שהיה בוועדה. כי אם הוועדה תרצה מצידה היא לקבל החלטות מפורטות, לאחר ה בכנסת ומסקנות הממשלה, לדעתי היא תצטרך להיכנס למצב שלא ברור אם יביא ת לענין כשלעצמו. עכ"פ, נחזור לשאלה זו לאחר דברי הטיכום של השר.

שר המשטרה:

ראשית, אני רוצה להביע הערכתי לוועדת הפנים הוועדה הקדישה לבעיה זו שלוש ישיבות, ותשום הלב שניתנה היתה מלאה, פרט לדברי ביקורת שנתקבלו על-ידי כדברי הומוור, מס טענתו של ח"כ שופמן על הסוהר שהיה בידו רובה ולא יכול לירות בגלל מצב התאורה. הוא שכח שהמקרה היה בעיצומו של קיץ, בשעה 6 לפנות-ערב, כשהחושך מתחיל להשתלט רק בשמונה בערב. כן דיבר ח"כ שופמן על נגינה ועל תקליטים, ובדבריו אלה הסתמך על העתונות. גם ח"כ רוקח דיבר על התפטרות הממשלה ושר המשטרה והעברת משרד המשטרה למשרד הפנים וכו'. אינני יכול להתייחס לדברים אלה כאל נושא לדיון כאן. מתוך נסיונו של ח"כ רוקח כשר הפנים הוא יודע ש המשטרה לא היו מקבלים טיפול ולא היו לה הישגים אילו היתה במסגרת משרד כפי שהיו לה בהיותה משרד נפרד.

ועתה לדברים שנאמרו. ח"כ הקסין דיברה על כך שבית-הסוהר שטה אולי לא צריך היה להימצא בעסק-יזרעאל. אילו היו המבחר והאפשרויות בידינו, ברור שהיינו יודעים למצוא את המקום המתאים למסתננים אבל שטחה של ישראל ידוע לחברי הכנסת, והאפשרויות ידועות אף הן, ויש יודי שכלי תבן אי-אפשר לעשות לבנים. דיברתי כאן על חיפוש מקומות להקמת בית-ס מרכזי לפושעים חמורים, והסברתי שאפילו בנגב לא יכולנו למצוא מקום מתאים בגלל סיבות שונות. ייתכן שכעבור זמן, כשייסללו דרכים בנגב והמים יגיעו מקום ויהיה יותר שקט מסביב, אפשר שנוכל לבנות שם בית-סוהר מרכזי. אבל ל עתה כל הגורמים שעמם באנו במגע בענין זה: בטחוניים, משטריים וכו', הגיי לכלל דעה שאין מקום בנגב בו נוכל להקים בית-סוהר מרכזי כיום.

שר המשטרה:

ח"כ לנדאו רוצה, למרות שהוא משבח את משטר השיקום בבתי-הסוהר, במשטר מסויים שיבטיח שאדם הנכנס לבית-הסוהר לא ירצה לחזור אליו עוד. אינני יודע אם התכוון ברצינות לכך, כי ההשקפה היום של חכמי הקרימינולוגיה שונה מזו. אנו מאמינים שכליאת האסיר אינה באה כדי להתנקם בו וליצור בסביבה בה הוא חי משטר של גיהנום כדי להמאים עליו את חיינו. אילו עשינו זאת, האדם שהיה יוצא מבית-הסוהר היה יוצא שונה המדינה והחברה. וצדק היו"ר בהניחו את הדגש בשיקום, כמו שעשו גם ח"כ אונא, ישעיהו, דגני ואחרים. כבר ציינת שהיתה היסטוריה בציבור, וערבבו דברים, כי חשבו שאותו משטר של שיקום האסיר הקיים ברמלה או במעשיהו היה קיים גם בשטה. אבל לא כן היה. אך גם את האסירים המסתובבים אי-אפשר להשאיר כל הזמן כלואים בתאם וחייבים להעסיקם, כי אחרת יש להם יותר זמן לחשוב יום ולילה על בריחה, ובכלל יגיעו לכלל גיוון.

שני המשטרים היו אפוא נפרדים מבחינת השיטה והטיפול שניתן לאסירים. וברור שלגבי בתי-הסוהר הרגילים אנו שואבים עידוד מדברי חברי הכנסת המחשיבים אף הם את ענין השיקום.

התעוררה גם שאלה של הפרדת האסירים. לדעתי לא עומדת רק השאלה של הפרדת מרגלים ומסתובבים מיתר האסירים. צריך להפריד בין בתוך המרגלים, ובוודאי צריך להפריד בין מרגלים ומסתובבים. בין המרגלים יש ישראלים ויש אחרים, ואם הם יימצאו ביחד עם המסתובבים, הם יכולים למסור להם את כל החומר שברשותם, ואלה כשיצאו ימסרו את החומר למקום שאליו יוחזרו. יש אפוא סוגי אסירים רבים. יש מחנה מעשיהו, ויש כעין מעשיהו, לגבי הנוער. יש עבריינים מסוגים שונים, כאלה שנדונו למאסר-עולם או לחמש שנים ומעלה. 80% מהאסירים הם כאלה שנדונו עד לשנה או עד לחצי שנת מאסר. יש ביניהם עצורים עד למשפט או עצורים בגלל מזונות וכו'. אם בכלל כל סוג לחד - יש לנו צורך בכמה וכמה בתי-סוהר בארץ. עכ"פ, צינת, ואני שמח להדגיש שכל חברי הוועדה באו לכלל הכרה, שיש צורך להקים בית-סוהר לשמו. כי הכל יודעים שאין בישראל כיום בית-סוהר אחד שנבנה לשמו ולתפקידו, פרט למעשיהו, ואין אדם יכול לעשות יותר ממשרות לו האפשרויות המכסימליות שבידו.

אני חוזר אפוא ואומר: היתה בריחה משטה, וזהו מקרה עגום ומזעזע. אבל הכל נבע מליקויים שאיש העומד מרחוק אינו רואה אותם, אך מבין המטפלים בדבר היה משהו שיכול היה לראותם, ואותו משהו קיבל את ענשו. היתה ועדת חקירה שהגיעה למסקנות מסוימות, ואלו בוצעו, פרט לאותן מסקנות שלשם ביצוען דרושים כספים, וכאשר יינתן התבן - נעשה לבנים ונקים בית-סוהר, ואשמח מאד אם חברי הכנסת יסייעו בידינו בענין זה. כי אנו רוצים להקים בית-סוהר בו נוכל להחזיק פושעים.

קיים למשל בית-הסוהר לנשים. כיום יש לנו כבר מספר נשים רוצחות, ואלו יש להן תינוקות שאיננו יכולים להפרידם מאמותיהם. אם לא הגענו אפוא עד היום לבניית בית-סוהר לנשים, אין זה משום שאיננו רוצים בכך אלא משום שזוהי בעיה של איתור מקום, בעיה קשה מאד, וגם ענין התקציב הוא בעיה חמורה. בשנה זו אני זקוק לכל הפחות למיליון לירות כדי להקים שלב ראשון של בית-סוהר לפושעים חמורים. כי לדעתי צריך להקים בית-סוהר כזה לפחות ל-500 איש, ואינני מדבר על אסירי-העולם אלא על הנדונים לחמש שנים ומעלה. אם יינתן הכסף - בוודאי נעשה זאת, אם כי גם אז כמובן שיעבור זמן עד שיהיה תכנון, בניה וגיוס אנשים לתכלית זו.

מישהו מהחברים הזכיר כאן את הוועדה שהוקמה ומשתתפים בה הש.ב., המשטרה ונציגות בתי-הסוהר. ועדה זו קיימת והתחילה לפעול, ובקרוב תגיש דו"ח ביחס לצרכים בבתי-הסוהר. זוהי ועדה מתמדת ולא ועדה זמנית, והיא תתמיד בעבודתה. היא תגיש דו"ח, ואם כי טרם קיבלתי את הדו"ח הראשון שלה אני מרגיש שבמקום ראשון הוא ידגיש את הצורך בבניית בית-סוהר למסתובבים ופושעים חמורים. כי זוהי הבעיה הראשונה, כיוון שאם אין לך בית, אינך יכול לשכן אנשים. ואל לנו לשכוח שהאסירים הללו הם אנשים שהגיעו אלינו ואיננו יודעים משום מה הגיעו לבית-הסוהר, ואנו חייבים לתת להם תנאים אנושיים.

שר המשטרה:

דיברו כאן על השיקום. אינני רוצה לומר פה דברים לשם הידור, אבל טוב שתדעו שהמשטרה עוסקת בשיקום סמוי בשעה שבתי-הסוהר עסקים בשיקום ישיר, עד כמה שידם מגעת. אם המשטרה שולחת אנשים לבתי-הספר כדי להדריך ילדים כיצד לעבוד כביש - לדעת זהו שיקום של אדם מצעורריו. או אם המשטרה שולחת קצין עם כדור-רגל לשכונה כלשהי, והוא מתחיל לאסוף סביבו נערים ומרכיב קבוצה והנסיגון מוכיח שהעבריינות בשכונה כזאת פחתה ממאה ל-15 אחוזים - גם זהו שיקום. ואם שירות בתי-הסוהר דאג להקמת אגודות של שיקום האסיר - גם זוהי שיטה של שיקום. ואגודות אלו פועלות, ויש להן תקציב מסוים, אם כי קטן, ובראשן עומדים שופטים - אם זה מר ברנזון מביהמ"ש העליון או מר אזולאי מביהמ"ש המחוזי - ויש בהן עורכי-דין חשובים. ידענו להחדיר הכרה זו ללבות אנשי ציבור, ואף קיבלנו למטרה זו תמיכת-מה מהממשלה, וגם זהו שיקום. ואם הקטנו בתי-הסוהר בתי-מלאכה כדי ללמד לאנשים שם מקצוע על-מנת שיוכלו לצאת ולא להיות לנטל על החברה - גם זה שיקום. יש אפוא דאגה רבה לשיקום האסיר, אם במישרין או בעקיפין. ואולי מכאן תצא הקריאה: יהיה שיקום בחברה ומחקר מדוע אדם עובר עבירה. האם אנו איננו אשמים בכך שמישהו גנב או שגד סטה מן הדרך? יש נערים שהובאו למשפט כבר 40-50 פעם. אתם מתארים לעצמכם נער בן 14 שקופה כזאת של שרצים תלויה מאחוריו? בנער כזה מטפלים בבית-הסוהר תקופה מסוימת, והוא מסיים את תקופת מאסרו ויוצא לרחוב וחוזר שוב לחיינו הקודמים. בימים האחרונים הסלתי על הד"ר חרמון ועל נציב בתי-הסוהר לחקור מה הגורמים שהביאו נערים אלה לכלל עבריינות. אם אגיע למסקנה אשר עשויה להביא לתפילת כלשהי - אניא זאת בסקירת בכת. כי יש לנו זיקה מיוחדת לבעיית העבריינות בקרב הנוער, כי הוא עתיד האומה.

מדברים על "אסיר-עולם". אבל כל אסיר-עולם הוא אסיר זמני, כי במוקדם או במאוחר הנשיא מחליף את מאסרו לשנים קצרות, ועלינו לשקם גם אותו כדי שיחזור לחיק החברה, מתוקן במידה כלשהי, וזוהי בעיה שיש לשים לב אליה, ובמידה רבה מאד.

דובר כאן על אסירים פוליטיים. באנגליה, למשי אין מושג של אסיר פוליטי, פרט למקרה של חוזי-הסגרה בין מדינות שאז אין מסגירים פוליטיים פוליטיים. וגם כאן במדינת ישראל אין אסירים הנקראים אסירים פוליטיים. בזמן המנדט היו אסירים שביהמ"ש היה ממליץ לגביהם על יד מיוחד בתוך בית-הסוהר, דבר שהתבטא במזון מיוחד וכו'. אבל בפרוצידורה הפלילית ובחוק הפלילי שלנו אין מושג של "עבירה פוליטית". אני מסכים לטען שיש צורך בסיווג של אסירים, כי אין לערבב אדם שנדון על אי-סתן מזונות עם אסיר פלילי אחר. אבל לכך יש צורך בהרבה בתי-סוהר, או בבית-סוהר גדול מאד שאפשר לחלקו לאגפים-אגפים. אך אין לדבר על אסירים פוליטיים. פעם הסברתי בכנסת מדוע אין אצלנו מושג של עבירה פוליטית. כי עבירה פוליטית יש רק במדינה שיש בה רודנות. אבל במדינה בה כל ארבע שנים אפשר להחליף את הממשלה ואת המשטר - בה אין מקום לעבירה פוליטית.

לכן אני אומר: מה בצע בדיון נוסף בכנסת? ראשית, תהיה זו פגיעה בוועדת החקירה שהיתה מורכבת ברובה מחברי כנסת. הופעת בכנסת והודעת על הרכב הוועדה, ולא היתה הצעת אי-אמון בוועדה זו, וכיוון שההצעה לא הוכשלה ע"י הכנסת אני רואה את הוועדה הזאת כוועדה שמונתה על דעת או בהסכמת הכנסת, מעין ועדה פרלמנטרית. ועדה זו ישבה וחקרה את העניין על כל פרטיו, שמעה עדים וגבתה עדויות, ואני מבטיח לכם שדיון בכנסת לא יגלה יותר פרטים משגילתה הוועדה.

אני מסכים אפוא להצעתו של היו"ר שתימסר בכנסת סקירה על עניין בתי-הסוהר בעת הדיון על התקציב, ואז יוכלו חברי להרחיב את הדיון גם על מקרה שטה, ואין טעם לקיים עכשיו דיון נפרד בכנסת. משום כך אני תומך בהצעת היו"ר, ובזאת ברצוני לסיים ולהודות שוב לחברי הוועדה. היה זה מתפקידנו להביא כל פרט ופרט לידיעת הוועדה, ולא העלמנו אף פרט. לתארונו את המקרה במלים חסרות עוד יותר מכפי שעשו זאת חברי הוועדה עצמם.

היו"ר י. ריפתין: אני מודה לשר על דברי תשובתו, ועכשיו עלינו לחזור לשאלת הסיכום. השאלה העומדת לפנינו היא אם לקבל עכשיו מסקנות מפורטות בעניין שירות בתי-הסוהר בפלל או לא, מאחר שבקרום ייערך בכנסת הדיון על התקציב. אני מציע שנבקש את ועדת הכנסת

היו"ר י. ריפתין:

שתרחיב את זמן הדיוץ על תקציב משרד המשטרה, ואז יוכלו חברי הוועדה להציע הצעות קונקרטיות מפורטות. שאלת הניסוח היא שאלה משנית בלבד.

ס. אונג:

אני סבור שלפי מהלך העניינים מאז הדיון בכנסת בקיץ צריך היה להביא את העניין עתה לדיון בכנסת. אבל יש לנו בסיון לגבי דברים שהונחו על סדר-היום בכנסת ושלעולם אינם מגיעים לדיון. על כן לצערי אני חייב להגיע לכלל מסקנה שלא כדאי להציע להעמיד זאת על סדר-היום לדיון מיוחד בכנסת. נשארות אפוא שתי אפשרויות: או שהוועדה לא תציע שום דבר אלא תפנה לוועדת הכנסת, לפי הצעת היו"ר, בבקשתלהרחיב את זמן הדיון במסגרת התקציב, או שהוועדה תנסח מסקנות שתניח על שולחן הכנסת, ובעקבות זאת או שיתקיים דיון במסגרת התקציב או לא. לדעתי קשה לקבוע מראש לקיים את הדיון הזה במסגרת הדיון הכללי על התקציב, כיוון שבמסגרת התקציב דנים בכל מיני דברים ועל כלל ענייני המשטרה, ובזאת לא פתרנו את השאלה.

על כן אני בא לכלל מסקנה שהיה רצוי יותר שנסכם מסקנות כאן, ואח"כ נראה אם אפשר להביא את הדברים לדיון בכנסת במסגרת דיון מורחב על תקציב המשטרה.

ח. לנדאו:

הבעיה היא פרוצידורלית, והנוהג סלול. אין כאן שאלה שבין הוועדה לבין הממשלה, אלא בין הוועדה לבין הכנסת. הדיון עמד לדיון כהצעה לסדר-היום בכנסת, והיא החליטה להעביר זאת לוועדה, או עכ"פ החליטה שוועדת הפנים תסיק את המסקנות, ותחליט אם להביא את מסקנות הממשלה לדיון בכנסת או לא.

היו"ר י. ריפתין:

לא היתה החלטה ברורה בעניין זה, אלא נתקבלה הודעתו של ראש הממשלה שמסקנות הממשלה יועברו לוועדת הפנים והיא תחליט אם להחזיר זאת לכנסת לדיון או לא.

ח. לנדאו:

לוועדה הועבר לא עניין בתי-הסדר בכללו, אלא עניין קונקטי, בעיית שטה, אך הוועדה התפשטה בדירוגיה על פני הבעיה הרחבה של שירות בה-הסוהר בכלל. לגבי העניין הקונקרטי של שטה עלינו להחליט אם להגיש לכנסת מסקנות מפורטות או דיון, ואין לערבב כאן את הממשלה ואין לשאול, כמו שעשה השר, "מה בצע". אילו הונחו סיכומים על שולחן הכנסת, היינו ממלאים את חובתנו כלפי בעיית שטה, והעניין נראה לי אפוא פשוט למדי.

י. ישעיהו:

הכנסת קיבלה בשעתו את הודעת ראש הממשלה שוועדת הפנים תמליץ עד שלהיו סיכומים של הממשלה, ואם תמצא לנכון להמליץ אח"כ על דיון בכנסת - תעשה זאת, וזוהי השאלה העומדת עכשיו לפנינו.

אלמלא היה דיון על משרד המשטרה במסגרת הדיון הקרוב על התקציב, לא הייתי מתנגד שנמליץ על דיון בכנסת, אם כי אינני יודע מהי תכליתו של דיון כזה, כי אני מאמין שעבודת הכנסת צריכה להיות בקו של תכליתיות. אילו נדרשנו להציע מסקנה מעשית - לא יכולנו לקבל מסקנה מעשית אחרת אלא זו שאנו רושמים לפנינו את הדברים. ח"כ אונג אמר בכוון שגם אילו היינו ממליצים על דיון, פירוש הדבר שצריך להעמיד את העניין על סדר-היום, ויעברו חדשים רבים עד שהנושא יגיע לדיון, ובלאו הכי נדון על תקציב משרד המשטרה לפני כן.

משום כך נראית לי הצעת היו"ר כהצעה ההגיונית ביותר: להמליץ בפני ועדת הכנסת שתקציב זמן נוסף לדיון על תקציב המשטרה, כדי לאפשר לחברי הכנסת להביא לידי ביטוי את מה שיש להם בסוגיה זו שהיתה מרכז מאורעות השנה.

י. כהן:

אני מצטרף להצעת היו"ר. מאז מקרה שטה עברו מספר חדשים. הוקמה ועדה שדנה בעניין באופן יסודי, והמליצה על מסקנות. הממשלה קיבלה אף היא מסקנות, ובעקבות כל אלה חלה ריאורגניזציה בשירות בתי-הסוהר, וצריך לתת אפשרות לריאורגניזציה זו להוכיח את עצמה במשך החדשים הקרובים.

י. כהן:

אם התחלנו לדון בענין זה לאחר מקרה שטה, יסכימו גם המחמירים בביקורת שמקרה שטה שימש אזהרה למשטרה לגבי תשטר הכללי ששרד בשירות בתי-הסוהר, ולכן אף לא מקרה הוא שהדיונים פה חרגו מהנושא של מקרה שטה בלבד. מכל הטעמים הללו אין לחזור לדיון בכנסת על מקרה שטה כמקרה מבודד, אלא יש לקיים דיון על שירות בתי-הסוהר בכלל, וההזדמנות הטובה ביותר לכך היא בעת הדיון על התקציב. משם כך אני מקבל את הצעת היו"ר. וכיוון שכל חברי הוועדה מסכימים שהמגבלות העיקריות בשירות בתי-הסוהר הן מגבליות תקציביות לגבי המבנים וכו', ברור שתקום המתאים ביותר הוא הדיון על התקציב.

י. רומת:

אין כאן שאלה אישית נגד השר, אלא זוהי בעיה ציבורית לאור מקרה שקרה בגלל פגמים מסויימים שהיו. ומוטב שהכנסת תסיים את הפרשה הזאת. מבחינה זו אין ראש הממשלה מומחה לפרוצדורה. עובדה היא שהכנסת החליטה שהוועדה תחפה להמלצות של ועדה שטה ולמסקנות של הממשלה, תצטרף אומן לתמונה שלמה, ולאור זאת תביע דעה משלה. עתה אנו חייבים להביא לתשומת לב הכנסת מה היו התוצאות של כל הישיבות שהקדשנו לענין זה. לא די שבעת החברים היושבים כאן בוועדה ידעו מה עשתה הוועדה, אלא הכנסת והציבור הרחב חייבים לדעת מה היה כאן. משום כך טענתו של היו"ר בדבר הדיון על התקציב אינה צודקת.

אנו יודעים איך מתנהלים דיונים על התקציב בכנסת, ולא תועיל שום תוספת של חצי שעה לדיון על תקציב משרד המשטרה. האם תכניסו את המסקנות המפורטות בדבר כלא שטה לתוך הדיון על התקציב? אני יודע שהבעיה הכללית היא תקציבית, ובמקום לתת עוד מיליון לירות לרוגוזין מוטב לתת כסף זה למטרה שהשר דורש, כי עוול הוא להחזיק 130 עבריינים צעירים בתל-מונד ביחד עם המסתובבים. אבל אין קשר בין בעיה זו לבין שטה, ואין מקום לצרף את הדיונים בשתי הבעיות הללו בעת הויכוח על התקציב.

הצעתו היא אפוא שתהיה המלצה מצדנו. לכל היותר יכולה המלצה של הרוב לומר שאין ממליצים על דיון בכנסת, ולעומתה תונח הצעת מיעוט כן לדון. אבל המלצה כזאת אנו דורשים שתונח על שולחן הכנסת.

י. שופמן:

יש כאן שתי בעיות: בעיית הדיון ובעיית הנחת מסקנות, ולדעתי אפשר להפריד בין השתיים. מבחינה מעשית אני מסכים שאין טעם להחליט כעת על דיון בכנסת, אם כי תיאורטית אני בעד דיון. ענין שונה הוא ענין המסקנות. המסקנות שהממשלה הגיעה אליהן אינן משנות מרשותה של הוועדה להגיש מסקנות משלה. אם יש חלק בוועדה הרוצה להזדהות עם מסקנות הממשלה - זוהי זכותו. אבל חלק אחר אינו מזדהה ורוצה להציע מסקנות אחרות, ואי-אפשר לסתום לאלה את הפה ולהודיע רק "הוועדה רשמה לפנייה את מסקנות הממשלה", כי אנו יודעים שהי הכוונה ב"רשמה לפנייה".

אם לא תקבל דרישתנו זו, ניאלץ ללכת בדרך הפורמליות ולהכניס שוב הצעה לסדר-היום בכנסת להגשת מסקנות. מוטב אפוא שהוועדה תביא מסקנות על שולחן הכנסת, ויהיו מסקנות רוב ומסקנות מיעוט. למה לשחק פה בפורמליות שבלאו-הכי נתגבר עליה? כי אם תמנעו מאתנו להגיש מסקנות עכשיו, נעשה זאת בדרך של הצעה לסדר-היום.

היו"ר י. ריפתין:

אני רוצה ראשית-כל לחלוק על דעה שהושמעה כאן שאין ערך לדיון בוועדת הפנים בענין שירות בתי-הסוהר, ושהערך הוא רק בפומביות. יש ערך בכך שחברי הוועדה עצמם ילמדו את העניינים, וגם שנציגי הממשלה ישמעו את הביקורת, העידוד וההערות שיש לחברי הכנסת.

בעיה שניה היא בעיית הפרוצדורה. עובדה היא שמבחינה פורמלית לא קיבלתי הודעה ממזכירות הכנסת שהכנסת ע"י החלטה העבירה לוועדה את הענין, כפי שנהוג בכל מקרה שהכנסת מעבירה ענין כלשהו לדיון ולמסקנות לוועדה. שמעתי את דברי ראש הממשלה בכנסת, אבל גם הוא אינו בא במקום תקנון של הכנסת. ראש הממשלה התחייב למסור את מסקנות הממשלה לוועדה, ואמר שאינו מתנגד שהוועדה תדון ותחליט שהדבר יחזור אח"כ למליאת הכנסת. אבל החלטה פורמלית של הכנסת על כך לא היתה.

הי"ר י. ריפתין:

מבחינה מעשית המצב הוא שביקשתי מחברי הוועדה שימסרו לי את מסקנותיהם אם יש להם, אבל רק ברגע זה, בתוך הישיבה, קיבלתי את מסקנותיו של ח"כ שופמן. משום כך אני טוען שהמצב כולו אינו ברור, זמן השמים נזדמן לנו הדיון על התקציב, והוא יפתור לדעתי את הבעיה. אינני חושב שהוועדה צריכה לקבל מסקנות מפורטות על כל העניינים שנדונו פה ושהיו כלולים או לא היו כלולים במסקנות של הממשלה. האם הכוונה היא לקיים בכנסת דיון בעניינים שבהם חקרה ועדת חקירה עם עדים וכו' ? אני מוכן לומר שלאחר ששמענו את הדו"ח של שר המטרה על החלטות הממשלה, ולאחר דיון מקיף בבעיה, הוועדה ממליצה בפני ועדת הכנסת להרחיב את זמן הדיון בסעיף התקציב על משרד המטרה, על-מנת לאפשר בירור מפורט בשאלת בתי-הסוהר. אם לעומת הצעתי זו עומדת ההצעה שעל הוועדה לקבל מסקנות מפורטות בענין זה - אני מציע להעמיד את שתי ההצעות להצבעה זו מול זו, ללא ויכוח נוסף.

י. שופמן:

ההצעה של הי"ר אינה נכונה כבר בתור הצעה. הי"ר יכול להציע שעל הוועדה לקבל את מסקנות הממשלה או מסקנות אחרות. אבל ע"י ההצעה כפי שניסחת אותה אתה רוצה רק לחסום את הדרך בפני מסקנות מיעוט, וזה אינו הוגן.

י. רוקח:

אינני רואה את התסבוכת כאן. בכל מקרה שהוועדה דנה בבעיה כלשהי, עליה לסכם ולהניח על שולחן הכנסת את מסקנותיה, מסקנות רוב ומסקנות מיעוט.

הי"ר י. ריפתין:

רק במקרה שהכנסת מעבירה שאלה כלשהי לוועדה חייבת הוועדה להציע על שולחן הכנסת מסקנות. אם אין הכנסת מעבירה את הענין לוועדה, הדבר נתון לשיקול-דעת. ראש הממשלה בשעתו אמר שאינו מתנגד שהענין יחזור לדיון בכנסת מוועדת הפנים, אבל לא דובר על מסקנות.

ח. לנדאן:

אילו היה הויכוח בוועדה בשאלה העקרונית אם להמליץ בכלל על דיון בכנסת או לא - היתה מסקנתו של הי"ר נכונה. אבל הוועדה דנה לגופו של ענין, ודנה בכל פרטי הדברים מתוך מגמה אחת: לנסות להגיע למסקנות מעשיות בשאלה מעשית. אחרת מדוע קיימנו את כל הדיון?

י. שופמן:

אם הי"ר מעמיד עכשיו רק את ההצעה שהוועדה דשמה לפניו את הדברים וכו', ואינו מזכיר את דעת המיעוט - הריהו מטעה בכך את הכנסת.

ח. לנדאן:

אפשר רק להצביע כאן אם לקיים דיון בכנסת או לא, ולא שום דבר אחר.

י. ישעיהו:

נכון. הי"ר באמת מציע לקיים דיון, אבל מוסיף הצעה מעשית: לעשות זאת במסגרת הדיון על התקציב.

ח. לנדאן:

ל"הצעה המעשית" אני מתנגד, ואם כך - אני מציע להצביע עקרונית אם לקיים דיון או לא, ולא להחליט איזה דיון, אם במסגרת התקציב או דיון נפרד.

ר. הקטין:

אני מציעה לסכם כאן בעקבות הפרוטוקול של דברי הכנסת, ואינני מבינה מדוע מתרעמים חברים על הדיון שהיה כאן. הדיון כאן היה כדי ללמוד את הבעיה, גם לקראת הויכוח על התקציב בכנסת.

ס. אונא:

אני מציע להצביע קודם-כל על השאלה אם הוועדה רוצה לסכם מסקנות, ורק אח"כ במליאת הכנסת. להצביע אם להעביר זאת לדיון.

י. ישעיהו:

אני מסכים. ולאחר מכן נצביע אם הדיון יהיה במסגרת הדיון בתקציב או לא.

ח. לנדאן:

לא. זה אינו בידינו.

ועדת הפנים - 6.1.59

הי"ר י. ריפתין:
 הדבר נתון גם לשיקול דעתי מה אני ממליץ בפני הכנסת, ואני מעדיף דיון במסגרת התקציב, שיתקיים, על פני דיון נפרד שלא במסגרת התקציב, שלא יתקיים, ואין כאן מקום להפגנות.

י. שופמן:
 אם אין לנו אפשרות להציע מסקנות מפורטות - אנו דורשים דיון נפרד בכנסת.

י. כץ:
 יש לי שאלה: אולי אפשר להניח על שולחן הכנסת את הפרוטוקול של הדיונים בוועדה, מצונזר או לא, ובכך לפתור את השאלה?

ח. לנדאו:
 זה אינו מקובל.

הי"ר י. ריפתין:
 בהצעת המסקנות שמסר לי ח"כ שופמן נאמר, למשל, משהו על ש.ב. שנכשל בתפקידו וכו'. אני מפקפק אם יש תועלת ציבורית בטחונות להניח מסקנות כזאת על שולחן הכנסת. ייתכן שבמקרה כזה הייתי מבקש שוועדת חוץ ובטחון תדון בשאלה זו ויש סוגיות נוספות בבעיה זו, כמו ענין המרגלים, שאינן צריכות לשמש נושא למסקנות בכנסת. אני מציע אפוא להסתפק בכך שנעביר את הפרוטוקולים של הדיונים כאן כמות שהם לידיעת הממשלה, ויחד עם זה נבליט את חשיבות הענין בכנסת ע"כ שנפרסם הודעה שלאחר הדיון בוועדה החלטנו שיש מקום לדיון, ואנו מציעים לנצל את מסגרת הו"כ על התקציב כדי לעשות זאת. עכ"פ, אני מעמיד עכשיו להצבעה את השאלה לפי הסדר שהציע ח"כ אונא.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להניח על שולחן הכנסת מסקנות מפורטות - 5
 נ ג ד 5 -

הי"ר י. ריפתין:
 אם אין רוב - אינני רוצה לפסוק כרגע בשאל זו, ונחזור אליה בישיבה הבאה. עד כמה שהסקתי אני מדברים פה, יהיו לפחות שלוש הצעות מיעוט שונות, ואינני יודע עד כמה דבר זה יועיל לענין בתל-הסוהר.

ח. לנדאו:
 אם מדברים מנקודת-מבט אוטיליטרית, הרי תועלת תושג רק ע"י הנחת מסקנות שיש בהן משום קונקרטיזציה. אחרת הענין קבור.

הי"ר י. ריפתין:
 נחזור אפוא להצבעה נוספת בענין זה בישיבה ביום ג' הבא. הערב בשעה 19.00 מתקיימת ישיבה נוספת של הוועדה.

(הישיבה ננעלה בשעה 11.00)